

EXCERPTA

4. zenbakia

1986- urria

gaiak

orrialdeak

Alkman.....	73-75
Estesikoro.....	76
Katulo-Lauaxeta.....	77-79
Definitiones, etymologiae, explicationes e Sancti Augustini scriptis copromptae.....	80-91
De peccato in Sancti Leonis Magni sermonibus.....	92-104

joa gotzon etzebarria
gernika

ΔΙΚΤΙΑΝ
(630 K.a.)

Kultorako andrazkoen taldeentzako kantuak ondu zitu-
en (Parzeniak ziren emakume-taldeok). Bere olerkirik
ederrena, baina, "Gau Abesti" zoragarria dela esan li-
teke.

ὁ δ' ἄλβιος, ὅστις εὐφρων
ἀμέρον [δι]απλέκει
ἄκλαυτος (1 P)

Zoriontsua, eguna oinazetik gabe cho dezana.

Μώσαι Ὀλυμπιάδες, περί με φρένας
ἡμέρωι νέα]ς αἰοιδᾶς
πίμπλατ' ἰθύ]ω δ' ἀκούσαι
παρθενί]ας ὀπός
πρός αἰ]θέρα καλὸν ὕμνιοισᾶν μέλος
(3 P)

Olimpo-ko Musak, bete, arren, nire gogoia abesti berriz;
neskatilak entzun gura ditut zeru aldera eresi ezta
zuzentzen.

οὐ μ' ἔτι, παρσενικαὶ μελιγάρυες ἰαρόφωνοι,
γυῖα φέρην δύναται· βάλε δὴ βάλε κηρύλος εἶην,
ὅς τ' ἐπὶ κύματος ἄνθος ἄμ' ἀλκυόνεσσι ποτήται
νηδεῆς ἦτορ ἔχων, ἀλιπόρφυρος ἰαρός ὄργις.
(26 P)

Abots ezti-maitagarridun neskatxak, nire belaunak, ho-
nez gero ez dira gauza ni eramateko. Ai, hegaztia ba-
nintz, txori sakratu-purpuraduna, urtxoniekkin batera
kresal-gain hegaz joateko!

Μῶσ', ἄγε, Καλλιόπα, θύγατερ Διός,
ἄρχ' ἐρατῶν Φεπέων, ἐπὶ δ' ἡμερον
ὑμνῶι καὶ χαρίεντα τίθη χορόν.

(27 P)

Ea, bada, Musa Kaliope, Zeus-en alaba hori! Esan hitz
ederrak eta ezar abestietan mina eta dantzaz atse-
gina.

Ἄφροδίτα μὲν οὐκ ἔστι, μάργος δ' Ἔρως οἶα <παῖς>
[παισδεῖ,
ἄκρ' ἐπ' ἄνθη καθαίνων, ἃ μὴ μοι θιγῆς, τῷ κυπαί-
[ρισκῶ.

(58 P)

Afrodita ez dago eta Eros buruberoa jolasean ari da
lore-garaietan, otoi, ez uki, lentzia-gainean kokaturik.

Ἔρως με δηῶτε Κύπριδος Φέκατι
γλυκὸς κατεῖβων καρδίαν λαίνει.

(59a P)

Berriz ere Eros gozoa, Kipris-en gurariz nire bihotza
betetzen eta samurtzen.

Ῥίπας, ὄρος ἀνθέων ὕλαι,
νοκτὸς μελαίνας στέρνον (90 P)

Ripas, basoz estalitako mendia, gau beltzaren bularra.

Hurrengo datorren olerkia da harako

"GAU ABESTIA"

ospetsua:

εἴδουσιν δ' ὄρων
κορυφαί τε καὶ φάραγγες,
πρώονές τε καὶ χαράδραι
ὕλα τ' ἔρπετά τ' ὄσσα
τρέφει μέλαινα γαῖα,
θῆρές τ' ὄρεσκῶιοι
καὶ γένος μελισσῶν
καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφύρας ἀλός·
εἴδουσιν δ' οἰωνῶν
φῦλα ταυυπερύγων.

(89 P)

Lo dauntza mendi-gailurrak eta amildegia-
ak, muino eta trokarteak, basoa eta lur na-
barrak bizierazten dituen animaliak oro,
basapiztiak eta orle-piloak eta itsaso
distiratsuaren leizeetako dragoia. Lo he-
go luzedun hegazti harrapari mota guzti-
etakoak.

ESTIMIKORO

(590 K.a.)

Himera-ko semea, koru-abestien egilea. Eskilo-k baino
arriago Orestiada izeneko poema liburu bi egin zitue

en. Μοῖσα, σὺ μὲν πολέμους ἀπώσαμένα, μετ' ἔμοῦ
κλείοισα θεῶν τε γάμους ἀνδρῶν τε δαίτας
καὶ θαλάσας μακάρων

(33 P)

Musa, guduak alde batera utz eta ospatu itzazu, enekin
batera, jaungoikoen entziak, gizonen oturuntzak eta zo-
rionekoen iaialdiak.

ὄτε ἦρος ὄραϊ κελαδῆι χελιδῶν

(34 P)

Udaberrian enara abarroka dabilen garaian.

ἀτελέστατα γὰρ καὶ ἀμάχανα τοὺς θανόντας
κλαίειν

(67 P)

Ez du zentzunik eta alperrekoa da hildakoci buruz ne-
garrez aritzea.

θανόντος ἀνδρὸς πᾶσ' ἀπώλ(ε)τ' ἂ ποτ' ἀνθρώπων
ἰχάρις.

(68 P)

Gizona hil zedin, gizonengandiko begiramonena desegin.

KATULO

LXX

Nulli se dicit mulier mea nubere malle
quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti
in vento et rapida scribere oportet aqua.

Ez omén beste inor maiteko,
nire kutunak dio, ni ezik;
Jupiter bera eske baletor
ere. Irrikaz dagoelarik
emakumeak Maitaleari
esaten dion dena, damurik,
haizetan eta ur lasterrean
ipini behar da idatzirik.

Irrikaz dagoen Maitaleari andreak agindutako guztia
nola amaitzen den azaltzeko, "Lauaxeta"-k ere irudi
berdin-berdinak erabili zituen:

Bijotzean

Loratégiko edur zurijan
irarri zendun neure irudija.
Axia eldu ta egal otzez
autsitu eban gustija.

Neure gorputza esku miakaz
marreztu zendun are ganian:
etorri ziran olatu urdiñak
atzindu eban unian.

Larrosa baten orri ganian
idatzi zendun ixen maitia:
udea eldu eta eguzkijak
igattu eban lorca.

Beti-betiko iraun dagijan
badakixu non sakon irarri?
¡Bijotz barruban, maite kutuna,
maitasun izkiz idatzi!

("BIDE BARRIJAK"; Bilbo, 1931; 64. orrialdea)

KATULO ETA LAUAXETA-ren OLERKIEN KONPARAKETA

KATULO	LAUAXETA
● mulier mea(nire andrea).....	maite kutuna
● cupido amanti(irrikaz	irarri zendun
dagoen maitalea)	neure irudija
	idatzi zendun
	ixen maitia
	Neure gorputza
	esku miakaz/
	marraztu zen-
	dun...
	Beti-betiko i-
	raun dagijan/
	badakixu non
	sakon irarri?
	Bijotz barruban,
	maite kutuna,/
	maitasun izkiz
	idatzi!

CUPIDUS AMANS
 (irrikaz dagoen maitalea)

(bietan gizon maitalea emakumeari buruz hizketan)

KATULO

LAUAXETA

● scribere oportet	irarri
(idatzi behar da)	idatzi
	marraztu
	(iraun)
	irarri
	izkiz idatzi
● in vento(haizetan).....	aria eldu...
	autsitu eban
	guztija.
● rapida aqua(ur las-	olatu(ur)
ferrean)	unian(laster)

Irudiok, urarena eta, sarri agertzen dira beste erdal olerkari askorengan, gauzen joan-etorri azkarra eta iragankorra adierazteko. Hona hemen gaztelaniazko Miguel Hernández-en bat:

Escribi en el arenal	Una <u>refaga</u> de <u>mar</u> ,
los tres nombres de la vida:	tantas claras veces ida,
vida, muerte, amor.	vino y los borró.

Bizitzako iru izenek izkiz
 irar nobazan hondartzan:
 bizi, orio, maitotasuna.

Hainbat argizko alditan
 joandako itsas-ukaldia ager
 ta ezabatu zituan.

25

BARBARISMO : "Item barbarismus quid aliud est, nisi verbum non eis litteris vel sono enuntiatum, quod ab eis qui latine ante nos locuti sunt, enuntiarī solet? (De Doctrina Christiana, lib. II, XIII-19)

Gure aurretikoek latinez ohi zuten ez bezalako iz-
kiz edo hotsez berbaren bat esatea, zer besterik da
,bada, barbarismoa?

BARBARISMO: Se llama barbarismo a la forma de una palabra que no ha sido generada por las reglas de la lengua ni, particularmente, por las reglas morfológicas, en una época determinada (en una sincronía dada); los barbarismos son formas agramaticales. Utilizar haiga (por haya) es un barbarismo. También se consideran barbarismos las formas que no están admitidas por una norma o uso considerado correcto; un adjetivo como banal puede ser considerado por los gramáticos puristas como un barbarismo.

(Jean Dubois eta beste; "Diccionario de Lingüística"; Alianza Diccionarios; Madrid, 1979)

Hurrengo lerroetan hitzez hitz ematen dut Fernando Lázaro Carreter-ek dakarrena (Diccionario de Términos Filológicos; Editorial Gredos; Madrid, 1977):

Barbarismo. 1.—Falta del lenguaje que cometen los extranjeros al adaptar a la lengua que pretenden hablar palabras de su propio idioma o de otra lengua que tal vez conocen mejor. Es frecuente, por ejemplo, el uso de *exprimir* por *expresar* entre extranjeros, que así hispanizan bárbaramente el francés *exprimer* o el italiano *esprimere* 'expresar'. **2.**—La Academia Española clasifica además como barbarismos: a) las faltas de ortografía; b) las acentuaciones erróneas: *périto*, *méndigo*, etc.; c) el ceceo*; d) las formaciones erróneas: *haiga* por *haya*, *cuala*, etc.; e) los extranjerismos; f) los nombres extranjeros pronunciados conforme a su nombre originario cuando tienen nombre español: *Brutus* por *Bruto*, *pachá* por *bajá*, *Báile* por *Basilea*, *London* por *Londres*; g) los arcaísmos: *asaz*, *empèro*, etc.; h) los vocablos nuevos contrarios a la índole de nuestra lengua: *presupuestar*, *coloridad*, *extemporaneidad*, etc.; i) las palabras usadas indebidamente: *reasumir* por *resumir*, *bajo esta base* por *sobre esta base*, etc. Vid. *Solecismo*, *Barbarismo*.

San Agustín-enak ia osotero bat datoz Dubois-enekin.
Carreter-en eritziekin alderatuz gero, Lekoekin ia ba-
tera datoz eta 2.eko a), b), d)-rekin ere bai. 2.eko e)
horrekin, berriz, handi handika begiraturik soilik.

26 **BAZKO** : "Pascha ipsum latine Transitus interpretatur.
Non est enim Pascha graecum nomen sed hebraeum. Re-
sonat quidem in graeca lingua passionem, quia πάσ-
χειν, pati dicitur; sed consultum hebraeum eloquium, a-
liud indicat." (Enarrationes in Psalmos, 68, 2)

Pascha (bazko), izan, latinez Igarotzea da. Pascha ho-
ri ez da, ba, grekozko izena, hebreozkoa baizik. Hizkun-
tza grekoan, bai, pasioa, nekaldia, dela ematen du; πάσ-
χειν pati (jasan) delako. Baina, hebreozko hitza azter-
tu eta besterik da.

• Hona hemen gure Leizarraga-k bere: "Iesus Christ Gu-
re Iaunaren Testamentu Berria"-n, azkenean dakarrena:

TESTAMENTU BERRICO HITZ ETA MINCATZECO MANE-

ra difficil bakoitz batzu
bere declaratio-
néquin.

Bazcoa da, hitz Hebrai-
cobat, eta erran nahi da
paffagea edo iragaitzea:
baina hartzen da hambat
Israeleco populuari Iain-
coac Egypteco captinita-
tetic retiratuz eguin ykan
ceraucan deliurançarē cō-
memorationetan iaten cē
Bazco-bildotfagatic, nola
vrthe orozco befta folen-
nellagatic.

Pascua. (A) El nombre viene del aram: *pashā'*
(hebr. *pesah*, gr. *πάσχα*; a veces, *πάσχα*; una
vez, *φασκ*). La significación originaria de
pesah es discutida; la voz se deriva de *pasah*
= cojear o saltar; *pesah* habría designado
originariamente un gesto ritual (danza sacrifi-
cial; cf. 1Re 18,21), según otros el paso del
sol por la constelación Aries o de la luna por
su punto culminante. En Éx 12,13.27 se
relaciona con el «pasar de largo» de Yahvéh,
quien, según Éx 12,13.23, en la noche que
mató a los primogénitos de Egipto, pasó de

largo por las casas de los israelitas porque
los dinteles y las dos hojas de las puertas
estaban rociados con la sangre del cordero
pascual. En la Biblia, la palabra *pesah* se
emplea lo mismo para indicar la fiesta de p.
(celebrar la p., p.ej. Éx 12,48), que la víctima
(p.ej., sacrificar el cordero pascual: Éx 12,21
Dt 16,2 Mc 12,14; o comerlo: Éx 12,43 Mt
26,17). Como la p. iba unida con la fiesta
de los → ácidos, *pesah* es propiamente el
día primero (14/15 de nisán) de la fiesta de
los ácidos, pero también puede designar los
siete días de la fiesta (p.ej. Dt 16,1-8 Ez
45,21-24 Mc 14,12 Mt 26,17 Lc 22,1.7;
Fl. Jos., *Bell. Ind.* 5,3.1 *Ant.* 14,2.1).

H. Haag, A. van den Born, S.

de Aulsejo: "Diccionario

de la Biblia"; Herder, 1966

27 **BEGIRA-MAITE** : "Nam respectum pro dilectione ponere quotidianum est; primo quia de Deo dicimus, Rexcepit me" (Enarrationes in Psalmos, 65, 22)

Maitasunaren ordez begirunea egunean egunean esan ohi dugu: Jaungoikoaz esaten dugu, begiratu egin nau. Norbaiti begirunea izan; ez bairik gabe begiratu-tik datorrelakoa daukagu denok.

Euskara zaharrean, bai R.S.en, bai osterantzeko idaztietan oneritzi eta maitatzea bat dira:

Dituen ontarzunegati eta ez utz opho gutigati
onhetsak adiskidea, zeren dik nork berea.

(Oihenarte, "Atsetitzak", 112) • opho-akats

Erdaraz "tratar con todas las consideraciones" eta "estar muy bien considerado por alguien" "amar" edo "tratar con cariño"-ren idekoak dira askotan.

MIRAR: ...4/ apreciar, atender, estimar una cosa...8/fig., cuidar, atender, proteger, amparar o defender a una persona o cosa... Mirar bien a uno: fr. fig. tenerle afecto...
Mirar por una persona o cosa: ampararla, cuidar de ella.
MIRAMIENTO: ...2/ respeto, atención y circunspección que se observan al ejecutar una acción o se guardan a una persona.

(Diccionario de la Lengua Española; Real Academia Española, 20. edición, 1984)

28 **BERE-HAREN** : "Aethiopia praeveniet manus suas, vel manum suam Deo. Mallem autem latini interpretes si o transtulissent; quoniam planius hoc esset, quam quod nunc dictum est eius; et salva veritate fieri posset, quia in graeca lingua id pronomen αὐτῆς

, non solum eius, sed etiam suam vel suas potest intelligi; suam ergo si manum; suas autem si manus. Nam quod est in graeco αὐτῆς χεῖρα, quod plures codices habent, et manum eius et manum suam potest intelligi." (Enarrationes in Psalmos, 67, 41)

Etiopiak aurretiaz bere eskuak, edo eskua, luzatuko Jaungoikoari buruz. Nahiago nukeen hola itzuli balute latinezko itzultzaileek; zehatzago bait legoke oraingo (eius) beraren baino. Eta okerrik gabe egin zitekeen, grekoz izenordain hau αὐτῆς beraren ez ezik, bere(a), bere(ak) ere bai uler daiteke-elako. Berea eskuagatik, bereak eskuengatik. Grekoz agertzen dena, αὐτῆς χεῖρα, kodize askoren arauera, era bitara uler liteke: bere eskua edo haren eskua.

Gaztelaniaz "su" berdintsu da; bereiztekotan, "su" horren ordez "suyo" atzetik ipinita bereiz liteke:

Le llam6 y qued6 con 6l para comer en su casa (bata-rena zein bestearena). Le llam6 y qued6 con 6l para comer en la casa suya (badirudi deia hartutakoaren etxean dela).

● **BERE-HAREN** euskaraz:

Jabeduna eta aditzaren sujetoa bat direnean **BERE**.

Jabeduna eta aditzaren sujetoa ezberdinak direnean

HAREN.

adibidez:

yguloen da ardoa ar6 odolean...

Iesu Christo milagro eguiten duela yguloen du oguia

vere gorpucean...

(Tratado de Como se ha de Qyr Missa, escrito en Romance, y Basouence, lenguages de este Obispado de Pamplo-na... Compuesto por el Licenciado don Iuan de Beriayn, Abad de Vterga... A6o 1621; esaldi biak 8. orrialdean datoz)

- Bizkaierazko bere/ere/eta bere/berea, bereak... bereiz-
teko, hona Azkue-k bere "Diccionario Vasco-Español-Fran-
c6s" horretan dakarrena:

Bere: 1° (c), s6, de 6l: son, 6 lui. —
2° (B-a-o-mu-t6, ...), tambi6n, aussi. (V.
Ere.) = Se distinguen en la pronuncia-
ci6n en que el primero es baritono, se
dice **BERE**; el segundo es polltono, se
dice **BERE**.

29 **BETIKO-IRAUNKOR** : "Quomodo perennitas fluminis di-
citur, quia non siccatur aestate, sed per totum an-
num fluit: ideo perenne, id est per annum."

(Sermo 267, 1)

Halaxe esaten da ibaiaren iraunkortasuna edo beti-
kotasuna, uda aldian agortzen ez delako eta urte gu-
ztian zehar isuri ohi delako: hortik aldiorokoa, ur-
teko aldi orotakoa, alegia.

- Euskaraz joko osoa egiteko, lehenengo aldiorokorta-
suna esan behar nukeen; baina berba bera ez dator
hain egoki; latinez errazago egin du hitz-jokoa:
per= ...-an zehar
annus, i= urte
per annum = urtean zehar
perenne = urtean zeharrekoa.
- Jakina, perannis, perenne (lehenengoa masculino eta fe-
menino eta bigarrena neutro, generoz)
- Nahiz eta gero erdaretan perenne urte guztikoa ez e-
zik, betierekoa, bizitzaldi guztirakoa izan, edo behin-
tzat oso epe luzerakoa.
- zuhaitzen hoja perenne eta batzarren permanente,
euskaraz orri iraunkorra eta batzord6 iraunkorra,
berdin berdin diogu. Permanente: iraun eta iraun, ge-
ratu egiten dena.

- 30 **BIHOZKADA** : "Affectiones nostrae motus animorum sunt. Laetitia, animi diffusio; tristitia, animi contractio; cupiditas, animi progressio; timor animi fuga est. Diffunderis enim animo, cum delectaris; contraheris animo cum molestaris; progredieris animo, cum appetis; fugis animo, cum metuis." (In Joannis Evangelium Tractatus, XLVI-8)

Gure zirrarak gogo-joerak dira. Poztasuna gogo-hedatzea; tristura gogo-estutzea; irrika gogo-aurreratzea; beldurra gogo-ihesa. Atsegin aldian gogoz lasai; nekepean uzkur; irrikitzean gogoz urrats eta beldurpean ihes.

- Hemen linguistika ez, psikologia izan du gogoan San
 - Agustin-ek. Halere, horko berba batzuren azterketa, hizkuntza aldetik egin eta lagungarri dakiguke sakonki ulertzeko.
- Diffusio=(dis gehi fundo)hedapena, zabeltzea, lasapidea, lekorat isurtzea.
- Progressio=(pro gehi gradior)aurrera urrats.
- Appeto=(ad gehi peto)...-ra jo; hortik joera, gutizia, hatzeman nahi. Hatzeman baino lehen begiz jo ohi da.

- 31 **BIKAIN** : "Nam dicitur hoc verbum (Pharisaei), quasi segregationem interpretari, quomodo in latina lingua dicitur egregius, quasi a grege separatus." (Sermo 169,5)

Hitz honek (Pharisaei) bereizketa edo nahi du esan, latinez egregius (bikain, berezi, aparteko), grege-tik (arabaldede; giza-aldra) banandua esaten den bezala.

Ohar:

E-grege =taldetik ateroa, beraz, nabarmendu, gailendu egingiten dena.

Bikain=bihi-gain; bana-banakoa (B); apartekoa, aparta.

Guztietan latinezko EX-(E-)horrek duen esanguratsua, berezia, alegia.

(I) El NOMBRE de f. (gr. φαρισαῖος, Vg pharisaeus) viene del aram. *p^riššayyā*, hebr. *p^rūšim*, los «separados». Probablemente recibieron este nombre de sus adversarios, pues su estrecha observancia de la ley los llevó a una separación radical de la muchedumbre, que para ellos era «impura». En la Mišná el nombre aparece raras veces; en cambio, es muy frecuente el de *hábvim* (compañeros), título con que se designaban ellos mismos y que nos permite suponer que tenían una organización bastante firme del partido.

H. Haag, A. van den Born, S.
de Atsejo: "Diccionario de la Biblia"; Herder, 1966.

32 **BIZKOR(AZKAR)-ZORROTZ** : "ὄξύς enim et acutum apud Graecos et velocem significat. Ille ergo vidit sententiam, qui transtulit, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem; ille autem alius incipiti signo in aliam partem raptus erravit."

ὄξύς, bada, grekoen artean, zorrotz eta azkar ere bada. Haien oinak azkar odola ematekotan itzuli zuenak bazekien, beraz. Baina besteren batek, esangura bikoitz hori dela eta, okerretara aitua eta beste era batera eman zigan.

Euskaraz ere badugu horrelako zerbait: buruz zorrotza den edo ateraldi zorrotzak dituenegatik esan dagoaguz hori bai azkarra erantzunetan! Bizkorra ere bai, alderdi horretatik ikusita makalago bada ere, beste zontzun bat, argia edo, hartzen bait du. Eta biok arin edo laster dabilena, zer esanik ez.

ὄξύς	}	arin, bizkor, azkar	}	(buruz)	azkar
		zorrotz			bizkor

33 **DIRU-GOSEA** : "Avaritia enim, quae graece φιλαργυρία dicitur, non in solo argento vel in nummis, unde magis nomen duxisse resonat; argento enim nummi vel mixto argento frequentius apud veteres fiebant; sed in omnibus rebus quae immoderate cupiuntur intelligenda est, ubicumque omnino plus vult quisque quam sat est."
(De libero arbitrio, lib. III, 17-48)

Diru-gosea, grekoz φιλαργυρία esaten dena, ez bakarrik zilarrean edo txanponetan, hortik mago izena eratorria bait da; antzinakoek txanponak sarri askotan zilar hutsez edo zilarra hahasiz egiten zituzten. Horretan eta neurririk gabe gutiziatzen diren gauza guztietan, norberak aski dena eta gehiago nahi duenean.

• latinezko "immoderate... plus quam sat est" gure Añibarro-ren "Langura" litzateko.

34 **EDERZALEA** : "Philocalia ista vulgo dicitur. Quid philocalia? Amor pulchritudinis.

(Contra Academicos", lib. II, III-7)

Herri xeheak honi philocalia deritza. Eta zer da philocalia? Ederrarenganako zaletasuna.

• grekoz hola dugu etimologia:

φίλος = zalea

(jarraitzeko)

καλός = ederra

DE PECCATO IN SANCTI LEONIS MAGNI SERTONIBUS

19 "Scientes praeter illud regenerationis lavaorum, in quo universorum ablutae sunt maculae peccatorum, hoc remedium infirmitati humanae divinitus esse donatum (eleemosynae) (De Collectis Sermo III; 2. tomoa, 32. orrialdea)

jakin badakizue berrizte-garbiketa hartaz gain, bertan bekatu guzti guztien mantxak ezabatu ziren, giza makaltasunari Jaungoikoak beste osabide hau eman diola.

20 "Incentor namque ille auctorque peccati primum superbus ut caderet". (De Collectis Sermo, IV; 2. tomoa, 38. orrialdea)

Bekatuaren egile eta oragile hura, lehenengo eta behin oben egiteko nahikoa harroa.

21 "Eta ab iniquitatis suae consuetudine peccator abscedat"

bekataria bere okerkeriazko ohituratik aldendu dadin.

22 "Ne materia boni operis fiat causa peccati". (De Collectis Sermo V; 2. tomoa, 50. orrialdea)

egiteko onen gaia berez, bekatu-bide gerta ez dadin.

23 "Aliorum peccatorum invenientur alieni" (De Collectis Sermo VI; 2. tomoa, 58. orrialdea)
gainerako bekatuez gabetuak agertuko dira.

24 "Qui enim relevat temporalem miseriam laborantis, evadit aeternum supplicium peccatoris." (De Collectis Sermo VI; 2. tomoa, 60. orrialdea)

Larri dabilenaren beharriaz laguntzen dienak, bekatarien betiko oinazetik alde egiten du.

25 "Superbum est enim de non peccandi facilitate praesumere." (De Quadragesima Sermo III; 2. tomoa, 94. orrialdea)

Bekatua erraz baztertzen dela eta, harrokeria litzateke.

26 "Cum pervigil ille tentator eos acrioribus pulset insidiis, quos maxime viderit abstinere a peccatis". (De Quadragesima Sermo, III; 2. tomoa, 94 orrialdea)
Beti erne dabilen zirikatzaileak bekatutik urrun ikusten dituenak are azpikeri gehiagoz kinfatzen ditu.

27 "Ut quem verum experiebatur hominem, praesumeret posse fieri peccatorem!" (De Quadragesima Sermo III; 2. tomoa, 96. orrialdea)

Gizon zintzoa ikusi eta huraxe bekataria bihurtu le-
zakeela eta harrotzeraino.

28 "Non desinit nobis hostis antiquus laqueos peccati
ubique praetendere". (De Quadragesima Sermo III; 2.º
tomoa, 96. orrialdea)

Ekin eta ekin dabil etsai zaharra gu bekatu-sare-
tan noiz harrapatuko.

29 "Ut alienis ignoscendo delictis, abolitionem suorum
obtineat peccatorum". (De Quadragesima Sermo V; 2.º to-
moa, 126. orrialdea)

Besteen hutsagiteak barkatu eta bere bekatuak deu-
seztutea lor dezan.

30 "Ut tota Ecclesia remissione gaudeat peccatorum"
(De Quadragesima Sermo VI; 2. tomoa, 130. orrialdea)
Eliza osoa bekatuen barkamenaz poz dadin.

31 "Ut qui quotidianae indulgentiae remediis indige-
mus, non difficulter peccatis ignoscamus alienis."
(De Quadragesima Sermo VI; 2. tomoa, 136. orrialdea)

Egunean egunean errukiaren laguntza behar dugunok
inoren bekatuak barkatzeko oztoporik izan ez deza-
gun.

32 "illam quae lethalium conscia peccatorum, per reconci-
liationis auxilium festinat ad veniam" (De Quadragesi-
ma Sermo VII; 2. tomoa, 138. orrialdea.)

bekatu hilgarriez ohartua, onbideratzeari esker barka-
menera abiatua dena.

33 "correctionem peccantium semper optantes" (De Quadra-
gesima Sermo X; 2. tomoa, 174. orrialdea)

bekatu egin ditena zuzen daitezen beti ere opa dute-
la.

34 "Quia nemo nisi in remissione peccatorum salvatur". (De
Quadragesima Sermo X; 2. tomoa, 174. orrialdea)

bekatu barkamenez izan ezik inortxo ere ez da sal-
batzen.

35 "et multitudo tegitur peccatorum" (karitatez) (De Qua-
dragesima Sermo X; 2. tomoa, 176. orrialdea)

bekatu asko eta asko ostalirik gelditzen dira.

36 "sed etiam in omnium donibus fiat remissio peccato-
rum" (De Quadragesima Sermo XI; 2. tomoa, 190. orrialdea)
ororen etxeetan ere bekatuen barkamena gerta dadin.

37 "Et omnes sordes abicere peccatorum" (De Quadragesi-
ma Sermo XII; 2. tomoa, 194. orrialdea)

bekatuén lohikeriak oro urrunerazi.

- 38 "Quia multis modis multisque mensuris et peccatum a peccato, et crimen distat a crimine." (De Quadragesima Sermo XII; 2. tomoa, 196. orrialdea)
- 39 "nemo tam sanctus, nemo tam justus est, qui...cujuscumque peccati remissione non egeat". (De Quadragesima Sermo XII; 2. tomoa, 196. orrialdea)
- Ez dago inor hain santu eta hain zintzo, bekatu baten barkamena behar ez duenik.
- Bekatutik bekatu eta gaizakeriatik gaizakeria-
ra alde handia dagoelako, bai craz bai neurritz.
-
- 41 "Qui peccati chirographum et prevaricationis pacta dirumpit". (Sabb. Ante II Dom. Quadr.; 3. tomoa, 20. orrialdea)
- Bekatuaren zor-agiria eta okerkeriaren egiuneak a-
purtzen dituena.
-
- 42 "Donec sanguis Christi pro omnibus peccatoribus fun-
deretur". (De Passione Sermo III; 3. tomoa, 32. orrial-
dea)

"arik eta Kristo-ren odola bekatari guztien alde isu-
ri artean".

- 43 "consequens erat ut homo faciens peccatum, servus
esset peccati." (De Passione Sermo V; 3. tomoa, 42. orri-
aldea)
- gizona, bekatu eginez gero, bekatuaren morroi bihurtze-
ra heldu zen, ondorioz.
-
- 40 "ut sive largitate elemosynarum, sive indulgentia
peccatorum". (De Quadragesima Sermo XII; 2. tomoa, 200.
orrialdea)
- edo limosna ugariz edo bekatuen barkamenez."
-
- 44 "Peccaverit Pilatus faciendo quod noluit" (De Passione
Sermo VI; 3. tomoa, 47. orrialdea)
- Demagun Pilatos-ek bekatu egin zuela gogoz kontra i-
hardunez.
-
- 45 "et gustu fellis et aceti diluitur esca peccati". (De
Passione Sermo VI; 3. tomoa, 47. orrialdea)
- behazunaren eta ozpinaren dastaketaz bekatuaren jana-
ria ezereztu egiten da.
-
- 46 "Et quidquid in supplicio Christi vel Pilati peccavit
judicium, evl chortis obsequium." (De Passione Sermo
VIII; 3. tomoa, 58. orrialdea)

Kristoren oinascetan Pilatos-ek bere epaiez edo soldaduek men eginez egin zuten bekatua.

47 "Quia nullum peccatum sine cupiditate committitur".

(De Passione Sermo III;3. tomoa,66 orrialdea)

ez dago bekatu egiterik ez badago guraririk.

48 "exactor ausus est esse debiti,ubi nullum potuit vestigium invenire peccati."(De Passione Sermo X;3.tomoa,71. orrialdea)

Zorra kobratzeraino ausartu zen,bekatu aztarrenik arkitu ezin zuen lekuan.

49 "Eundem peccati nescium,et in similitudine carnis peccati pro peccatoribus immolatum".(De Passione Sermo XI;3. tomoa,75.orrialdea)

Bekaturik ez zuena,eta bekatarien alde bekatu-aragi ant zekoan hilda.

50 "Qui permanens in forma Dei,carnis peccati forma esse dignatus est."(De Passione Sermo XII;3. tomoa,80.orrialdea)

Jaungoiko-izateari utzi gabe,bekatu-aragiaren itzuraz agertzea onartu zuen.

51 "Qui dum in eum saevit quem sub peccati lege non habuit,jus impiae dominationis amisit."(De Passione Sermo XII;3. tomoa,86. orrialdea)

Bekatuaren legepean ez zedukana amorruez darabilen bitartean,menperamen gaizto haren eskubidea galdu zuen.

52 "Redemptio Salvatoris destruens opus diaboli,et rumpens vincula peccati."(De Passione Sermo,XV;3.tomoa 95.orrialdea)

Salbatzailearen berrerospenak deabruaren lana deseginez eta bekatuaren lokarriak hautsiz.

53 "et a colluvione erat purganda peccati."(De Passione Sermo XV;3. tomoa,98. orrialdea)

Bekatuaren mantxaz garbitu beharra zen(gizatassuna)

54 "Nec tam placuit quantitas pretii quam magnitudo peccati."(De Passione Sermo XVI;3. tomoa,103. orrialdea)

Sariaren handiak gehiago erakarri zuen bekatuaren larriak baino.

55 "Et excepta communionem peccati,nihil a se humanae infirmitatis exoluserat".(De Passione Sermo XVI;3. tomoa,104. orrialdea.)

Giza-makaltasunetik ezertxo ez zuen bazortu beragandik,bekatu-lokarria izan ezik.

56 "Et in carnis peccati similitudine percurrit"
(De Passione Sermo XVI;3. tomoa,104. orrialdea)

57 "Qui enim venerat universis credentibus omnia
peccata dimittere." (De Passione Sermo XIX;3. to-
moa,117. orrialdea)

Sinestedun guztiei bekatuak oro barkatzeko eto-
rria zena.

58 "Ubi peccati inferitus, vita est resurgentis."
(De Passione Sermo XIX;3. tomoa,119. orrialdea)
Bertan (bataioan) bekatuaren heriotza birjaiotzen

59 "Ut qui resistit peccato, et concupiscentias suas,
ne quid morte dignum operetur, interficit..." (De
Passione Sermo XIX;3. tomoa,120. orrialdea)

Bekatuari aurka egiten diona, eta, heriotza merezi
duenik ez egiteko, bere grinak hiltzen dituenak.

60 "Ut non solum substantiam, sed etiam conditionem na-
turae peccatricis assumeret" (De Resurrectione Ser-
mo I;3. tomoa,124. orrialdea)

Izaki bekatarien izacra ez ezik, egoera ere bai be-
retu bait zuen.

61 "Quae vim suam in eum qui peccati erat nescius in-
cedendo pandiderat" (De Ascensione Domini Sermo II;
3. tomoa,139 orrialdea)

Bere indarra (heriotzak) bekaturik ez zuena erasoka
zabaldu zuen.

62 "Largitas caritatis, per quam omne peccatum aut de-
clinatur aut vincitur." (De Ascensione Sermo II;3.
tomoa,143. orrialdea.)

Karitatearen eskuzabala, beraren bidez bekatuak oro
itzuri edo gainditu egiten dira.

63 "Et eloquium conciperetur ignitum, cui ad creandum
intellectum, consumendumque peccatum, et efficacia
illuminandi, et vis inesset urendi." (De Pentecoste
Sermo I;3. tomoa,146. orrialdea)

Hitz gartsua (sortu zen) adimena sorrerazteko eta be-
katua ezabatzeko, argitzeko eta erretzeko dohainez
hornitua.

64 "Unde manifestum est peccatorum remissionem sine
Spiritus sancti advocacione non fieri." (De Pentecos-
te Sermo II;3. tomoa,152. orrialdea)

Hortik argi ateratzen da bekatuaren barkamena ez dela
burutzen Espiritu Santuaren laguntzarik gabe.

65 "Filius Deus formam servi et similitudinem carnis p-
eccati assumeret." (De Pentecoste Sermo III;3. tomoa,
158. orrialdea)

Jaungoiko Semeak ez zukeen hartuko otsein-itxura-rik, eta bekatuzko haragiaren antzik.

66 "Et verus homo fieret, et solus peccati contagium non haberet." (De Pentecoste Sermo III; 3. tomoa, 158. orrialdea)

Egiazko gizon egin eta bera bakarrik bekatuaren kutsurik gabe gelditu.

67 "Et per misericordiae largitatem studeamus et peccatorum sordibus liberari..." (De Jejunio Pentecostes Sermo I; 4. tomoa, 30. orrialdea)

Errukiaren zabalez saia gaitezen bekatuen zikinkeriatatik askatzen.

68 "Ut sicut quit concupiscentia initium peccatorum". (De Jejunio Pentecostes Sermo II; 4. tomoa, 34. orrialdea)

Irriskeria bekatuen hasiera izan zen bezala.

69 "Si animas nostras a peccatorum sordibus cupimus mundari, eleemosynam pauperibus non negemus" (De Jejunio Pentecostes Sermo III; 4. tomoa, 40. orrialdea)

Gure gogoak bekatuen zikinkeriatik garbitu nahi ba ditugu, ez diezaiegun behartsuei limosnarik ukatu.

70 "Cum enim per illocebram cibi innupserit prima causa peccati". (De Jejunio Pentecostes Sermo IV; 4. tomoa, 42. orrialdea)

Janariaren liluraz etorri zen bekatuaren lehen zergatia.

71 "Et per opera pietatis mundari ab omnium peccatorum sorde cupientes". (De Jejunio Pentecostes Sermo IV; 4. tomoa, 46. orrialdea)

Eta erruki-ekintzen bidez bekatu guztien lohia garbitu guraz.

72 "Ut quantum propiis peccatis deprimimur, tantum apostolicis meritis erigamur." (In Natali Apostolorum; 4. tomoa, 56. orrialdea)

geuron bekatuek zapaltzen gaituzten bestean, apostoluen merituek jaso gaitezen.

73 "Plenissima autem peccatorum obtinetur abolitio quando totius Ecclesiae una est oratio eta una confessio". (De Jejunio Septimi Mensis Sermo III; 4. tomoa, 94. orrialdea)

Bekatu guztizko barkamena lortzen da Eliza osoaren otoitza eta sinesmen-aitorpena bat direnean.

74 "Et lex peccati quae est in membris nostris" (De Jejunio Septimi Mensis, VIII; 4. tomoa, 138. orrialdea)

Bekatu-logea, gure soinetan daramaguna.

75 "Misericordias per peccatum illud maximum et commune incidit". (De Jejunio Septimi Mensis, IX; 4. tomoa, 146. orrialdea)

Bekatu handi eta orokorraren eraginez jasandako miseriez.

76 "Et per abstinentiam cibi jejunet a lege peccati". (De Jejunio Septimi Mensis, IX; 4. tomoa, 148. orrialdea)

Barauaren bidez, bekatu-logetik ore baraurik geldi dadin.

77 "Ut peccatum... jejuniis atque elemosynis deleatur." (Idem, ibidem)

Bekatu barau eta limosnen bidez ezabatzeke.

78 "Jejunia nos contra peccata faciunt fortiores."
 (De Jejunio Decimi Mensis, IV; 4. tomoa, 172. orria).
 Barauek sendoagotu egiten gaituzte bekatuaren aur-
 ka.

79 "Superfluum est...reicio affligi cibo, et a concep-
 to non resilire peccato" (De Jejunio Decimi Mensis,
 VIII; 4. tomoa, 212 orrialdea)
 Alferrik da jan-ezaz nekeak hartu eta egindako be-
 katutik ez irtetea.

80 "Religiosa tristitia aut alienum peccatum luget aut
 proprium". (De Gradibus ad Beatitudinem; 4. tomoa, 234.
 orrialdea)
 Erlijiozko tristurak norberaren eta inoren bekatu-
 ari egiten dio negar.

81 "Toties enim peccatis morimur, quoties in nobis pe-
 ccata moriuntur" (In Natali Machabaeorum; 4. tomoa,
 290. orrialdea)
 Bekatuekiko hiltzen garen bakoitzean hiltzen dira
 gudan bekatuak.

2 Hic postremo...peccatorum remissio et carnis resu-
 rrectio perducitur." (Praefatio Symboli Ad Electos;
 4. tomoa, 298. orrialdea)
 Azkenik hemen burutzen da bekatuen barkamena eta ha-
 ragiaren biztuera.

AZKENIA

